

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Rijk en arm

"Want gij weet de genade van onze Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden"

2 Corinthe 8:9

Wij zullen niet zo gauw een verband leggen tussen de geboorte van de Heere Jezus en een collecte voor een gemeente waar armoede heerst. Natuurlijk zal niemand betwisten dat in zo'n geval geldelijke steun dringend nodig is. Maar naar de gedachte van veel mensen gaat het daarbij alleen maar om het materiële, om financiële hulp. En dat is toch nauwelijks te vergelijken met het grote wonder van de vleeswording van het Woord? Toch legt Paulus dit verband in dit hoofdstuk heel nadrukkelijk. Hij wekt de Corinthiërs namelijk op om een inzameling te houden voor de verarmde gemeente van Jeruzalem. En waarom durft hij er bij hen vrijmoedig op aan te dringen om mild te geven? Om geen andere reden dan dat zij weten van de genade van de Heere Jezus Christus, Die bij Zijn komst in deze wereld al Zijn rijkdom voor hen heeft afgelegd!

Het gaat in deze woorden dus om de rijkdom die de Heere Jezus bezat, voordat Hij hier op aarde kwam. Wat die rijkdom allemaal omvat, gaat ons begrip ver te boven. Hij is immers de Zoon van God. God uit God en Licht uit Licht. Dat wil zeggen dat Hij van alle eeuwigheid bekleed is met Goddelijke eer en luister en dat alle engelen Hem dienen.

Een ander aspect van deze rijkdom is dat Hij in volmaakte gemeenschap leeft met de Vader en de Geest. Die gemeenschap wordt gedragen door de hoogste liefde en de diepste kennis. Niemand heeft de Zoon lief zoals de Vader en de Geest en niemand kent de Vader en de Geest zoals de Zoon! De rijkdom bestaat ook daarin dat de Heere Jezus Christus Koning is

van al het geschapene. Alles dankt zijn bestaan aan Hem, want "alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen". Heel de wereld en al haar volheid behoren Hem toe.

Deze heerlijkheid die Hij bezat eer de wereld was, legt de Heere Jezus Christus af. Dat gebeurt wanneer Hij mens wordt, onder armelijke omstandigheden wordt Hij in Bethlehem geboren. Eigenlijk is daar voor de Koning van al het geschapene geen plaats!

Later wordt het nog erger als Hij klaagt dat de vossen hun hollen hebben en de vogels hun nesten, maar dat de Zoon des mensen geen plaats heeft om Zijn hoofd neer te leggen. En omdat Hij geen gedaante noch heerlijkheid bezit, wordt Hij uiteindelijk als een misdadiger gedood: Weg met Deze; Kruis Hem! Deze armoede houdt ook in dat Hij de gunst en de liefde van God moet missen. Het hemels gezang van de engelen verstomt. Want als Christus geboren wordt, draagt Hij de toorn van God tegen de zonde.

En die vernedering bereikt haar hoogtepunt als Hij in de diepte van Zijn lijden uitroept: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?"

Waarom was het nodig dat de Heere Jezus zich zo diep zou vernederen? In onze tekst legt Paulus uit dat dit nodig was om onzentwil! Wij mensen – u en ik – zijn namelijk zo onnoemelijk arm geworden door onze zonden en schuld. Neen, zo is het niet altijd geweest. Adam en Eva waren door God goed geschapen en Hij had hen met zoveel rijkdommen begiftigd: Kennis, gerechtigheid, heiligheid... Maar door de zonde zijn ze dat alles kwijt geraakt. Zodoende staan wij mensen straatarm op deze wereld.

We staan er in ons gemis aan geestelijke kennis, hoop, geen liefde, want we zijn God kwijt. Dat is onze grootste armoede! En de vraag komt tot ons: Beseffen we dat? Hebben we

voor God leren belijden dat we zo arm zijn?

Als we dat werkelijk gaan inleven, wordt het een groot wonder dat de Heere Jezus zich juist voor zulke mensen zo diep heeft willen vernederen.

Want alleen door Zijn heerlijkheid af te leggen, kon Hij schuldige zondaren van hun armoede verlossen en voor hen de grootste schatten verwerven.

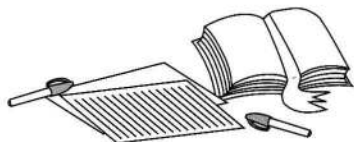
Zo heeft Hij als de vernederde Borg geleden om de zonde weg te dragen. Hij is gestorven om de schuld te verzoenen. Eenzaam ging Hij de weg van de duisternis om aan blinde ogen het licht te doen opgaan. Hij werd van God verlaten, opdat doodschuldigen weer hersteld zouden worden in de gemeenschap met de Heere. Wat liggen er een rijkdommen in deze "arme", vernederde Christus en dat voor arme, schuldige zondaren. Wat is het een zegen als we door het geloof mogen stamelen: Want ik weet de genade van onze Heere Jezus Christus, dat Hij om mijnentwil is arm geworden daar Hij rijk was, opdat ik door zijn armoede zou rijk worden...!

Wanneer we zo de genade van het kerstevangelie leren kennen, blijft dat niet zonder gevolgen. Wanneer we in al onze armoede iets gaan zien van de rijkdommen die er liggen in het vleesgeworden Woord, wordt ons hart verbroken.

En wanneer ons hart verbroken wordt, uit zich dat in liefde; liefde tot God, maar ook liefde tot de naaste. En daarom durft Paulus een verband te leggen tussen het Kerstwonder en een collecte. Daarom durft hij ook zo aan te dringen om niet karig te zijn in onze gaven aan onze noodlijdende medemens. Laten we maar royaal geven van onze overvloed aan hen die honger en ontberingen lijden, zegt hij, "Want gij weet de genade van onze Heere Jezus Christus..."

Of kennen we die niet?

A. Baars

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In deze aflevering van ons blad hebben we een kerstmeditatie geplaatst over 2 Cor. 8:9 van ds. A. Baars. Ds. M.C. Tanis schrijft een vervolgartikel over prof. J.J. van der Schuit: 'Het dankgebed na de doop.' Ds. P. den Butter schrijft verder over de Filippenzenbrief. Over de Generale Synode die dit jaar is gehouden schrijft ds. M.J. Kater een slotartikel. Ds. P. van Zonneveld schrijft een brief aan ouders.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,

2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Koninklijk huis

We leven mee met onze vorstin en allen die haar lief en dierbaar zijn. In betrekkelijk korte tijd verloor koningin Beatrix haar man, haar moeder en haar vader. Prins Bernhard overleed immers op de hoge leeftijd van 93 jaar. Ook hij droeg de naam sterveling. Hij heeft veel voor ons land mogen betekenen, met name in de Tweede Wereldoorlog. Net als ieder ander was hij niet zonder fouten en gebreken, maar het past ons niet dit uit te meten. Moge de Heere onze vorstin met allen die haar lief en dierbaar zijn gedenken en sterken. Wat zou het groot zijn als de uitgegane roepstemmen zouden geheiligd worden aan het hart opdat de vreze Gods beleefd en betoond zou worden. Land en volk, die al dieper wegzinken in de zonde en de ongerechtigheid, zouden er goed mee zijn.

Kerstdagen en jaarwisseling

De beide Kerstdagen liggen weer voor ons. De Heere moge de prediking op deze dagen rijkelijk zegenen. Moge de Heere ook Zijn zegen gebied over alles wat in verenigingsverband en op de zondagsschool wordt gedaan. Het jaar 2004 is bijna weer ten einde. Het is omgevlogen. Gods Woord zegt: "Wij vliegen daarheen." Het is een goede zaak zich ernstig af te vragen waar onze reis heen is. Is de rust in het dienen van satan, wereld en zonde u opgezegd? Is de vijandschap tegen de dienst des Heeren

weggenomen? Is de dienst des Heeren tot een liefdedienst geworden? Is het uw begeerte en vermaak geworden de Heere te dienen? Die zaken worden werkelijkheid in het uur van de wedergeboorte. Voor klein en groot in de genade geldt dat het eeuwig en volmaakt dienen eenmaal werkelijkheid zal worden. Mag dat uw verlangen en uitzicht zijn? Het is een eeuwig wonder indien het Woord Gods Dat het zaad der wedergeboorte is, deze vruchten heeft mogen afwerpen.

De jaarwisseling nadert. Deze aflevering van ons blad is al weer de laatste dit jaar. Er is heel wat gebeurd in het achterliggende jaar. Er zijn er die aan de geopende groeve hebben gestaan. Anderen werden ernstig ziek. Er zijn ook een opmerken van datgene wat de Heere heeft gelaten en gegeven. De Heere geve redactieleden, commissieleden en medewerkers vanuit de kerken en van de drukkerij alles wat nodig is in het komende jaar.

Versijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 6 januari verschijnen, dus over drie weken. Kopij graag binnen woensdag 29 januari (in verband met oudjaar dus een dag eerder!) Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

J.J. VAN DER SCHUIT 7.

Het dankgebed na de doop.

Het is niet onbelangrijk om daarbij stil te staan. Ook van der Schuit heeft dit gedaan. Dit houdt verband met allerlei gedachten. Want het dankgebed heeft veel stof tot misverstand gegeven. Hoe het nu is weet ik niet maar het is voorgekomen dat het dankgebed zoals het staat in het formulier na de doopbediening werd nagelaten en men de bediening afsloot met een eigen vrij gebed. Immers men concludeerde uit het dankgebed, dat de vaders alle kinderen van de zichtbare kerk hielden voor wedergeborenen. Dit geeft op zich te denken: daar men de gedachte was toegedaan, dat de vaders met meer Geesteslicht bedeed waren dan wij en de tijd, waarin zij leefden moet gezien worden als de bloeitijd van de Kerk. Heeft

men kritiek op het liturgisch formulier, dan moet men wel gefundeerd, gemotiveerd te werk gaan. Dat er vragen kunnen zijn, is te vatten. Immers het dankgebed heeft zeer sterke uitdrukkingen. Immers het begin van het dankgebed luidt als volgt: Almachtige, barmhartige God en Vader, wij danken en loven U dat Gij ons en onze kinderen door het bloed van Uw lieve Zoon Jezus Christus al onze zonden vergeven en ons door Uw Heilige Geest tot lidmaten van Uw eniggeboren Zoon en also tot Uw kinderen aangenomen hebt en ons dit met de Heilige Doop bezegelt en bekrachtigt. Wanneer nu deze belijdenis niet recht gezien wordt, komt men tot een uitspraak die geen recht doet aan het belijden

van de vaderen. Van der Schuit zegt: enerzijds het dopen op grond van de veronderstelde wedergeboorte, of de aanwezigheid van de wedergeboorte, anderzijds het dopen op grond van mogelijke uitverkiezing, want we weten niet of het kind uitverkoren is. Dit zijn speculaties. De gevolgen daarvan blijven niet uit. De doop kan leiden tot een rustpunt of heeft alleen waarde, wanneer in het leven van de dopeling blijkt dat men uitverkoren is. Echter, de Kerk des Heeren dankt voor de nooit genoeg te bewonderen zaak, dat de Heere haar en haar zaad tot een God is. Hij schenkt de belofte van vergeving der zonde, de aanname tot kinderen en het eeuwige leven. En die belofte wordt door de doop bezegeld en bekrachtigd. Met nadruk zegt van der Schuit daar staat niet: en ons dit door de Heilige Geest bezegelt en bekrachtigt. Wanneer er stond 'door de Heilige Geest', dan zou de doop een subjectieve genade verzegelen en dat is ongerijmd. In zijn onderwijs wijst professor van der Schuit ook op zondag 25 van de Heidelberger Catechismus waar gesproken wordt dat de doop de belofte verzegelt. Hierbij moet betrokken worden wat in antwoord 74 staat als het gaat over de kinderdoop. Volwassenen zowel als kinderen zijn in het verbond van God en Zijn gemeente begrepen. Hun allen wordt toegezegd de verlossing der zonden door het bloed van Christus en de Heilige Geest, Die het geloof werkt. Voor die toezegging, voor die belofte wordt nu in het formuliergebed gedankt. Want de Kerk des Heeren is ervan verzekerd dat Hij Die het beloofd heeft, het ook doen zal. Hier is dus het geloof aan het woord, het geloof in de gewisse beloften van God. Die beloften hebben het heil des Heeren tot inhoud voor het leven en sterven tot in eeuwigheid. Hoewel die beloften nog gerealiseerd moeten worden, voor het geloof zijn zij reeds vervuld. In de Heilige Schrift komen we het tegen: als het geloof gelooft, is er geen sprake van overmoed maar van geloof in het doen van de Heere, namelijk de vervulling van Zijn beloften. Laten we denken aan wat we lezen in Jesaja 5: 'want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en de heerschappij is op Zijn schouder en men noemt Zijn naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst.' We kunnen de belijdenis van Job erbij betrekken. We weten ook waartoe Abraham kwam

na het spreken des Heeren over zaad. Dus in het begin van het dankgebed spreekt het geloof in 's Heeren belofte en de dank ervoor. Dat de opstellers van het formulier er niet vanuit gingen dat alle gedoopten automatisch in het heil van de Heere gaan delen, blijkt wel uit de verdere inhoud van het gebed. Direct na het dankgebed volgt het smeekgebed denkend aan de kinderen die in de doopdienst gedoopt zijn. Vandaar dat we lezen: wij bidden U door Hem, Uw lieve Zoon, dat Gij deze gedoopte kinderen met Uw Heilige Geest altijd wilt regeren opdat zij christelijk en godzalig opgevoed worden en in de Heere Jezus Christus wassen en toenemen. Om de machtige en krachtige werking van de Heilige Geest wordt gebeden, zodat de Heilige Geest mag wonen en werken in het leven. Heerschappij mag hebben over het leven. Dat betekent dat wedergeboorte en bekering mogen blijken en het leven als onderaan van de Koning. Maar hoe moet nu het woord 'wassen' gezien worden? Ik wil doorgeven, wat ik hoorde en gelezen heb: Evenals Israëls kinderen zijn de kinderen van nu in het verbond gelijk alle ranken één zijn met de wijnstok. Nu leert de Heere Jezus in Johannes 15 dat er tweeërlei ranken zijn. Ranken die vrucht dragen en ranken die het niet doen. Vandaar dat er een tweeërlei in-zijn in Christus is, gelijk er een tweeërlei in-zijn is in de Kerk. Van der Schuit zegt: men kan met Christus

verbonden zijn, maar niet leven uit en door de levende Christus. En dan is er geen geestelijk leven en geen geestelijke groei. In het gebed wordt om groei gebeden, opdat de kinderen vruchten mogen voortbrengen en niet als dode leden verloren gaan, maar als levende leden geestelijke groei vertonen. Dan zullen ze een hart en oog hebben voor Gods genade, goedheid en barmhartigheid en die ook belijden met hart en mond. En het wordt gezien in de daad. Samenvattend: De Kerk behoort te danken voor wat de Heere beloofd heeft en er mag gebeden worden om wat de Heere naar Zijn Woord doet in het leven. Tegen jongeren moet gezegd worden: toon de Heere je voorhoofd. Daarop liggen vast: de namen des Heeren. Bidt om het kennen van de drie-enige God en Zijn werk. Het leidt tot zaligheid en het sterkt in de tijd van zielsverzoeking en van strijd. Wordt de doop verstaan en beleefd dan zal in het christelijke gezin, in de maatschappij en in de staat de Gods des Verbonds, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest verheerlijkt worden. De doopsbeleving staat niet los van het kennen van onze zondestaat, de verlossing door Christus en het leven der dankbaarheid. Hieraan mag niets toegevoegd worden of hiervan mag niets veranderd worden. Waarvan acte ook in 2004!

M.C. Tanis.

PAULUS EN DE FILIPPENZEN - 55

De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen. Amen
(Fil. 4:23).

Het slot van de brief is net als in vele van zijn andere brieven, een zegenwens. Daarmee besluit Paulus. En in die zegenwens vat hij alles samen wat hij de Filippenzen gunt en waarvan hij weet dat ze dat nodig hebben. Het is met één woord te zeggen en als het met één woord te zeggen is, hoeft Paulus er geen twee woorden voor te gebruiken. Dat ene woord is: genade.

Met een zelfde wens was hij trouwens ook zijn brief begonnen. Genade is kennelijk zo belangrijk in het leven van de apostel en in zijn visie ook voor de Filippenzen, dat hij heel de brief als het ware ingeklemd heeft tussen de

hartelijke wensen, dat de Heere hen daar deel aan zal willen geven.

Overall hetzelfde nodig

Zo is het in deze brief. Alleen al een oppervlakkige vergelijking met zijn andere brieven laat zien dat Paulus steeds weer deze snaar bespeelt, aan welke gemeente of aan welk individu hij ook schrijft. Het is steeds weer hetzelfde. Altijd weer gaat het om genade.

De vorm verschilt wel van brief tot brief. Soms is de wens heel beknopt. Dan weer is hij veel uitgebreider. Een enkele keer luidt de wens: de genade zij met uw geest. En die variatie laat dan weer weten dat het uiten van die wens voor de apostel geen zinloze gewoonte is. Nee, het is voor hem

geen wens, die in een standaard-formule te vatten is. Het is geen lege, holle frase. Paulus meent ook wat hij in de slotzinnen van zijn brieven zegt. Het heeft allemaal echt betekenis voor hem. En hij wil dat het zo zal worden opgevat door de lezers van zijn brieven en dat ook die slotwensen voor hen betekenis zullen hebben.

Dat Paulus iedere keer weer die genade ter sprake brengt laat ook weten, dat hij beseft dat elke gemeente ten diepste hetzelfde nodig heeft. Er waren grote verschillen tussen de ene gemeente en de andere. Sommige gemeenten bevonden zich in grote steden, temidden van de centra van wetenschap en handel, met alle gevolgen van dien. Andere gemeenten lagen op het platteland. Sommige gemeenten hadden geen opvallende problemen, zoals Efeze en Filippi. In andere gemeenten waren wel ernstige moeilijkheden, zoals de ketterijen in Colosse en de ethische problemen in Corinthe. Maar hoe verschillend de plaatselijke situaties ook waren, één ding hadden ze zonder uitzondering allemaal nodig: Genade!

Wat is genade?

Wat is genade? Het is het hart van Gods reddende werkzaamheid. *Uit genade zijt gij zalig geworden* (Ef. 2:4). *De zaligmakende genade Gods is verschenen aan alle mensen* (Tit. 2:11). Hoe het er met onze ziel voorstaat hangt af van de vraag of we genade kennen. Wat is dan genade? De onverdiende gunst van God die Hij bewijst aan een onwaardig mens. Genade vraagt niet naar verdiensten aan de kant van de mens. Genade staat zelfs haaks op verdienste. Genade gaat ervan uit dat mensen niets hebben om zich in Gods ogen aannemelijk te maken. Genade gaat ervan uit dat de mens alleen maar schuld heeft.

Daarom is genade eigenlijk nog meer dan barmhartigheid en groter dan liefde. Met name is dat zo omdat genade geen enkele waardigheid veronderstelt. Daarom is genade ook de enige hoop voor een arme zondaar. Als de zaligheid niet als genade komt, komt de zaligheid nooit. Zonder genade is er geen vergeving, geen verzoening, geen vrede... Zonder genade is er enkel verderf.

Het spreekt vanzelf dat een mens die genade pas gaat waarderen en nodig

krijgen als hij zichzelf leert kennen als een verlorene en als hij alle hoop verliest om ooit nog zichzelf te kunnen verbeteren. Als we gaan ontdekken dat wat we verdiend hebben wraak, toorn, Gods ongenoegen is. Wie daar oog voor krijgt en zo leert dat hij het voor God moet verliezen, gaat de waarde van genade zien. Daar moet hij het van hebben en als het daar niet van komt is alles verloren...

Genade - van Wie?

Paulus leidt de genade terug tot Hem van Wie ze afkomstig is: de Heere Jezus Christus. Aan Hem is de genade ten nauwste verbonden. Het zal niet zonder reden zijn dat Paulus de Zaligmaker hier aanduidt met drie titels.

Onze Heere. Die titel wijst enerzijds op Zijn Godheid. Hij is de Heere der heerlijkheid, zoals Hij aangeduid wordt in 1 Cor. 2:8. Anderzijds wijst deze titel ook op Zijn verhoging aan de rechterhand Gods. Vervolgens ligt erin opgesloten de gedachte dat de Zijnen Hem erkennen als degene aan Wie alles en ieder onderworpen dient te zijn.

Jezus. Deze naam kreeg Hij bij Zijn menswording, omdat het doel van Zijn komst en werk zou zijn het zaligmaken van Zijn volk. *Gij zult Zijn naam heten Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden* (Matt. 1:21). Deze titel wijst dan op Zijn waarachtige mensheid.

Christus. Dat is de officiële aanduiding van Zijn ambt, waarin Hij is aangesteld en waartoe Hij is bekwaamd. Zo is Hij Profeet, Priester en Koning. Ook hierin ligt stof genoeg voor verdere meditatie, net zoals dat het geval is bij de andere titels.

Deze Heere Jezus Christus bezit voldoende genade om volkomen zalig te kunnen maken. Er is geen nood of Hij kan er in voorzien. Of het nu de nood is van de gemeente van Filippi of die van de gemeente in Corinthe. Of het gaat om de nood in het leven van Timotheüs of in dat van Titus. Er is in Hem altijd genoeg. Hij is gegeven tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en een volkomen verlossing. In Hem woont de volheid der Godheid lichamelijk. Uit Zijn volheid mogen de Zijnen ontvangen ook genade voor genade. Een algenoegzame Zaligmaker is Hij, Wiens genade-voorraad nooit uitgeput raakt.

Paulus wenst die genade toe aan allen in Filippi. Niemand uitgezonderd. Ruim is hij in de wijze waarop hij het allemaal gunt. En zo mogen we het van Paulus overnemen. Alleen, we moeten ook rekenen met de praktijk. En die laat zien, dat genade niet het deel van allen is. In 1 Cor. 16:23 lezen we een dergelijke zegenwens voor de Corinthiërs. Maar een vers daarvoor heeft Paulus, lettend op de realiteit, gesproken over mensen die de Heere Jezus Christus niet liefhebben. Zulken is hij ook tegen gekomen in zijn leven. En voor hen is er niet de genade. Integendeel. Zulken zijn onder de vloek. Beslissend is: Hebben we de Heere Jezus lief? Er loopt een scheidslijn door de wereld. Kennelijk loopt die ook dwars door de gemeente van Corinthe. Zoals hij ook door elke gemeente heen loopt. Waar horen wij bij? Hoe is onze verhouding tot de Heere Jezus Christus?

Er zijn handschriften, die in Fil. 4:23 hetzelfde lezen als wat er staat in Gal. 6:18 en Fil.:25: *de genade...zij met uw geest*. Als we die lezing een ogenblik volgen (in ieder geval staat het zonder twijfel vast dat hij in de andere genoemde teksten te vinden is) wat lezen we hier dan? Wat is de geest van de mens? Het is het binnenste van die mens, waardoor hij mens is. Denk maar aan 1 Cor. 2:11: *Want wie van de mensen weet hetgeen des mensen is, dan de geest des mensen, die in hem is?* Welnu, die geest heeft noden en vanwege die noden heeft die geest genade nodig. Ik noem een paar van de noden van de geest.

Beschuldigingen van de zonde en de duivel

Elke ware christen neemt de zonde serieus. Hij heeft immers een gevoelig gemaakt hart. In hem is ook de begeerte tot heiligheid gelegd. Bovendien is hij zich bewust geworden van zijn overgebleven zonden. En dan wordt hij ook nog gewaar dat hij altijd weer gevaar loopt om te struikelen en dat gevaar omloopt hij niet. Welnu, dan is de duivel er snel bij om hem te beschuldigen. Hij zegt: Kijk eens, hoe verdorven je bent. En wat is daar tegenin te brengen? Juist omdat het geweten teer geworden is en er liefde tot God in het hart is, is er geen verontschuldiging voor de zonde. De mond wordt gestopt.

Zolang een mens nog redeneren kan en hij de zonde nog vergoelijken kan

weegt het kwaad hem niet zo zwaar en kan hij het lang zonder de beleving van de genade volhouden, maar als we geen weerwoord meer hebben en beschaamd het hoofd moeten buigen en de beschuldigingen van satan moeten toestemmen is er maar één ding dat nog redding kan brengen. Gods genade. Maar om die te beleven moeten we wel met onze zonden weer tot de troon der genade gaan. Ze niet wegstoppen, maar ze eerlijk belijden. We zullen ze moeten brengen bij Hem, die ze vergeven kan. Zo alleen zal beleefd kunnen worden wat genade is.

Beproevingen des levens

In 2 Cor. 12 vertelt Paulus van de doorn in zijn vlees; de engel des Satans die hem met vuisten slaat. Paulus ervaart die doorn als iets waardoor hij niet meer in staat is zijn werk naar behoren te doen. En zo zijn er velen van Gods kinderen, die voor hun besef God niet kunnen dienen zoals ze dat begeren te doen. Paulus bidt de Heere, dat Hij die doorn zal wegnemen. Maar de Heere is van oordeel dat Paulus hem maar moet houden. Wat de Heere wel doet is tegen Paulus zeggen: Mijn genade is u genoeg!

Ook voor het meedragen van zo'n doorn is Gods genade genoeg. Paulus heeft geleerd de Heere gelijk te geven. Aan die genade heeft hij inderdaad genoeg gehad. Zo kon hij het met de Heere eens zijn en in ootmoed zijn weg vervolgen. Zelfs die doorn was hem gegeven voor zijn

bestwil. Hij moest zich immers maar niet gaan verheffen op grond van wat hij allemaal had mogen doen en meemaken. Genade is ook genoeg om de hoogmoed van ons bestaan te beteugelen en om een mens gewilligheid te geven elke weg achter de Heere aan te gaan.

Onzekerheid ten aanzien van de toekomst

Alles in ons leven is zo onzeker. Vooral als we aan de toekomst denken. Hoe zal het gaan? Dat kunnen we ons afvragen met het oog op onszelf, met het oog op onze gezinnen, met het oog op de kerken. We weten het niet. Soms vrezen we. Soms kan onze geest het niet meer aan. Dan is genade nodig. Om te geloven dat de Heere niet verandert. Dat Zijn Raad zal bestaan. Dat Zijn werk zal voortgaan. Dat Hij de Zijnen nooit zal begeven of verlaten. Dat wat Hij in Zijn hart besloten heeft door Zijn handen zal worden volbracht.

Met deze zegenwens besluit Paulus zijn brief. Genade is de enige bron van kracht voor de Filippenzen om te doen waartoe Paulus hen heeft opgeroepen: toenemen in de kennis des Heeren; in eensgezindheid met elkaar leven; als lichten schijnen in de duisternis; weerstand bieden aan de verleiding, enzovoort. Genade is ook de enige bron van vertroosting temidden van de werkelijkheid van de overgebleven zonde. Vandaar: *De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen. Amen.*

P. den Butter

andere woorden wézenlijk hetzelfde te zeggen. Bovendien is het nadeel dat als je op één aspect nadruk legt in een formulier het er dan wel op aankomt zo'n formulier niet steeds te gebruiken. Er lagen twee concepten ter tafel voor een doopformulier. Eén ervan heeft de bedoeling in te gaan op opvattingen vanuit de evangelische stromingen. Een tweede formulier wilde het 'vierende aspect' vooral naar voren laten komen. Er zijn behoorlijk wat wijzigingen voorgesteld. In het eerste formulier wordt toch nadrukkelijker aandacht gevraagd voor het 'tenzij we wederom geboren worden'. Het tweede formulier zal pas als proeve de kerken in kunnen gaan als ook binnen dit formulier aandacht gegeven wordt aan het van nature dood zijn in zonden en misdaden en duidelijk gemaakt wordt dat de heilsgeschiedenis niet begint in Egypte. Daar gaat immers een hele (on)heilsgeschiedenis aan vooraf: schepping – zondeval – moederbelofte – Abraham. Dat we bij de doop 'getekend' worden betekent immers allereerst dat we getekend worden als een onreine!

Over een concept-huwelijksformulier waren veel minder vragen. Nadat alle wijzigingen zijn verwerkt kunnen de kerkenraden ze op hun tafel verwachten met het verzoek deze formulieren te beoordelen.

Het bleek trouwens wel dat het verschil tussen schenking en deelachtigmaking, het verbondsmatig spreken van de Schrift en het persoonlijk delen in de weldaden van het verbondsvolk, wat we 'in Christus hébben' en het toe-eigenende werk van de Geest bepaald niet altijd even helder gezien wordt. In dat opzicht mogen we elkaar ook wel blijven bevragen en opscherpen.

Overigens is het de vraag of het voor de gemeentelieden nu echt allemaal zoveel helderder wordt. En daarbij denk ik aan het feit dat variatie iets moois kan zijn, maar dat dan allereerst een duidelijke, vaste basiskennis nodig is. En kunnen we zo zondermeer van dit laatste uitgaan? Anders gezegd: één vast formulier kan de kennis doen beklijven, maar iedere keer wat anders kan leiden tot onkunde. Ik weet wel, de klassieke formulieren blijven buiten beschouwing. Maar wat 'buiten onze deur' gebeurt, gaat ons toch wel ter harte?

Zendingsgemeenten

De synode hield zich ook bezig met

IMPRESSIES VANUIT NUNSPEET (SLOT)

Ik neem u nog één keer mee naar wat er in de kerkzaal van Nunspeet besloten werd tijdens de laatstgehouden generale synode Utrecht-West/Nunspeet. De volgende generale synode zal D.V. worden gehouden in 2007. Aan de beurt was de particuliere synode van het Zuiden, daarbinnen de classis Dordrecht en daarbinnen is 'het lot gevallen op' Sliedrecht (Bethel) als roepende kerk.

Liturgische Formulieren

Reeds in 1998 diende een instructie waarin gevraagd werd om een uitbreiding van het aantal liturgische formulieren in eigentijdse bewoordingen. Daarbij werd dan vooral gedacht

aan de mogelijkheid om bij veelvuldige bediening van de doop over gevarieerde versies van een doopformulier te kunnen beschikken. Maar ook andere bestaande formulieren waren aan een revisie toe, zo was men van mening. De achtergrond werd gevormd door het feit dat in verscheidene kerken de vrijheid werd genomen om af te wijken van de destijds door de generale synoden van '68 – '74 vastgestelde formulieren. Voor alle duidelijkheid: het gaat dus niet om vervanging of revisie van de klassieke (de zogenaamde 'oude') formulieren.

Welnu, ter vergadering bleek dat het nog niet zo eenvoudig is om met

de verkondiging van het Evangelie naar buiten toe. Eén aspect kreeg veel nadruk. Dat was de plaats van een gemeente ontstaan uit evangelisatiewerk (zoals de ICF – gemeente Rotterdam-Charlois) ten opzichte van ons eigen kerkverband en de positie van een evangelist die aan een dergelijke gemeente verbonden is. Daarbij gaat het er om dat ook kerkordelijk de zaken werkelijk ordelijk geregeld zijn. Een zendingsgemeente wordt als volgt getypeerd: 'Een gemeenschap van gelovigen die ontstaat uit missionaire arbeid, die zich ontwikkelt tot een zelfstandig functionerende gemeente en die zichzelf weer toewijdt aan missionaire arbeid'. Voor een dergelijke gemeente zijn een aantal zaken vastgelegd, die afwijken van wat in een 'gewone' gemeente regel is. Bijvoorbeeld de regel dat zo'n gemeente minstens eenmaal per zondag samenkomt in een eredienst. De redenering is dat twee keer per zondag in het begin teveel kan zijn en een tweede samenkomst vaak meer het karakter heeft van een bijbelstudie of iets dergelijks. Uiteraard kan een dergelijke regel misbruikt worden, zo is de vrees van sommigen, namelijk als een 'gewone' gemeente een wijk-zendingsgemeente gaat stichten of zichzelf als 'zendingsgemeente' gaat typeren en vervolgens zich vrijheden veroorlooft, die aan dergelijke gemeenten toegestaan zijn. Laten we hopen dat een dergelijke vrees niet bewaarheid zal worden. Datzelfde geldt ten aanzien van de evangelist aan een dergelijke gemeente verbonden. Hij heeft voortaan de status van 'een bijzondere dienaar des Woords' en krijgt als zodanig een plaats onder art. 4 van de Kerkorde. Hij mag voortaan ook de sacramenten bedienen. Het 'bijzondere' zit hem in: de studievereisten (een HBO- opleiding met eventueel een aanvulling), zijn gebonden zijn aan één gemeente en zijn tijdelijke bevoegdheid (bij vertrek uit de zendingsgemeente is hij zijn bevoegdheid kwijt. Voordat een kerkenraad tot bevestiging overgaat, vindt onderzoek door de classis plaats. Praktisch gezien is het zo allemaal goed geregeld. Of het principeel een juiste beslissing geweest is, zal de toekomst leren.

Kerkorde

Over dienaren des Woords zijn nog enkele besluiten genomen. Dat geldt toch ook wel heel indringende zaken. Uiteindelijk ligt daar de spanning in

tussen de persoonlijke overtuiging van een broeder die zich geroepen weet door de Heere en het feit dat de kerk voortaan kan uitspreken dat een broeder vanaf een bepaald moment geen predikant meer is. Het betreft wel uitzonderlijke situaties en je hoopt dat de artikelen nooit van toepassing zullen zijn. De volgende artikelen zijn toegevoegd:

Bij art. 11 (het betreft een losgemaakte predikant):

'Wanneer een losgemaakte predikant binnen drie jaar geen beroep heeft ontvangen en aangenomen, zal de classis, gehoord het advies van deputaten art. 49 K.O. alsmede van deputaten voortijdige ambtsbeëindiging het besluit nemen titel en bevoegdheden verbonden aan het predikantschap in te trekken. Een uitzondering wordt gemaakt voor predikanten die op het moment van deze beslissing van de classis de leeftijd van 62 jaar hebben bereikt. Als een gemeente een broeder van wie titel en bevoegdheden verbonden zijn ingetrokken wenst te beroepen, dient zij een verzoek in bij de classis waaronder een gemeente ressorteert. Het beroep kan worden uitgebracht na goedkeuring van de classis met positief advies van deputaten art. 49 K.O.'

Bij art. 12 (betreft het overgaan tot 'een andere staat des levens'):

'De classis heeft het recht om in bijzondere situaties, gehoord het advies van deputaten naar art. 49 K.O. en van deputaten voortijdige ambtsbeëindiging en eventueel na advies van een onafhankelijke instantie, een predikant dringend te adviseren tot een andere staat des levens over te gaan. Daarnaast heeft de classis de bevoegdheid om een predikant, indien dat noodzakelijk is gebleken, uit het ambt te ontheffen. Deze maatregel zal niet genomen worden, indien de betrokken predikant de leeftijd van 62 jaar heeft bereikt. Dan zal hooguit tot losmaking worden besloten'.

Onze jeugd...

We zijn allemaal op de hoogte van het feit dat de overheidssubsidie teruggedraaid wordt tot nihil binnen enkele jaren. Daarom was een verhoging van de omslag alleszins redelijk. Daarmee zijn de jeugdorganisaties echter nog niet uit de zorgen. Vandaar dat ik deze gelegenheid aangrijp om nog eens onder uw aandacht te brengen dat het jeugdwerk ons

meeleven verdient, óók financieel. Mag het LCJ er vanuit gaan dat vanuit de achterban er de bereidheid is om 'offers' te brengen? Laten kerkenraden er zich op bezinnen op welke wijze ze dit in de toekomst gestalte willen geven! Daarnaast zijn er de mogelijkheden van donateur worden, het schenken van een legaat en persoonlijke (al of niet gecombineerd met een zakelijk aspect) giften.

Tenslotte...

"Alleenlijk wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus". Met enkele woorden over Filippensen 1: 27 eindigde de preses voordat de hamerslag viel waarmee de laatste zitting van de synode werd gesloten. Dat is allereerst een persoonlijke zaak, maar zo ook van de kerken als geheel. Alleen als leer en leven in overeenstemming zijn, kan er zegen verwacht worden. Laat onze levenswandel niet weerspreken wat onze mond belijdt. Maar laat dan ook beleden worden én beléefd al wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft. En dan is het ronduit zorgelijk als ook in onze kerken gebleken is dat een deel niet meer gelooft in de hel als de eeuwige straf naar lichaam en ziel. Alleen als de 'schrik des Heeren' én de 'liefde van Christus' doorleefde werkelijkheden voor ons zijn, zal de kerk toekomst hebben. Of mogen we het toch anders zeggen:...? De Kerk hééft toekomst, Góds Kerk, want de Koning van de Kerk staat daar Zelf voor in! Maar dan blijft het nog wel de vraag wat er van onze kerken zal worden.... Laten we zo onze kerken, ook in onze persoonlijke gebeden, gedenken.

M.J. Kater

Ze heeft zelfs geen tijd gehad om rouwkleding aan te trekken. Zo grote haast heeft ze, haast om bij de man Gods te komen. Daar gaat ze uit Sunem, rijdend op een ezelin, helemaal naar de Karmel. De oorzaak? Haar enige zoon is gestorven. 's Morgens was hij nog gezond en wel. Hij ging met zijn vader mee het land op. Maar o de zon scheen zo onbarmhartig. Opeens riep hij uit: "mijn hoofd, mijn hoofd!" Vader gaf een knecht de opdracht om hem naar zijn moeder te brengen, en zittend op moeders schoot, omarmd met haar armen, stierf het kind tegen de middag. Een zonnesteek had een eind gemaakt aan dat jonge leven.

Welk een smart, welk een verdriet voor moeder. Ja – ook voor vader. Hij had de ernst niet ingezien, en was daarom op het land gebleven.

De geschiedenis kent u. De profeet Elisa kwam meerdere keren door Sunem, op weg naar de Karmel. Ik denk dat hij zich in de keuken van de landbouwer en zijn vrouw verkwikte met eten en drinken. De vrouw was de profeet welgezind en zo gul voor hem. Kennelijk is er een band gekomen om des Woords wille. Op zekere dag kwam de vrouw met het voorstel om een apart vertrek voor de profeet te maken. Daar zou hij dan kunnen rusten van de vermoeienissen. Voor al die zorg wilde Elisa iets terugdoen. Zo kwam de vraag tot haar: "wat is er voor u te doen?" Elisa hoorde dat het echtpaar tot nu toe kinderloos was. Toen heeft hij tot de vrouw gesproken: "volgend jaar op deze tijd zult gij een zoon omhelzen". Zij kon de profeet niet geloven. Toch geschiedde het wonder; en nu dat kind, dat wonderkind, toen het een knaap was geworden – dood in haar armen. Er was op dat ogenblik slechts één gedachte: ik moet bij de man Gods zijn. Tegelijk moogt u zeggen: ze ging met haar door stomheid geslagen ziel naar de Heere. Immers een ware profeet én de Heere zijn een. Die gang is altoos de beste. Een betere weg is er niet.

Elisa is meegegaan. Het levenloze kind was gelegd op het bed van de profeet. Ik denk dat de moeder dat heeft gedaan vóór haar heengaan naar Elisa. Elisa breidde zich tot zevenmaal toe uit over het dode kind, en na de zevende keer sloeg het kind zijn ogen op. Het grote wonder

geschiedde: de dode knaap werd levend, en de moeder kreeg haar geliefde zoon terug. Wat een blijdschap! De droefheid, het verdriet plots veranderd in vreugde.

Toch zeg ik: het grootste wonder is als de Levensvorst, de Heere Jezus Christus, in Wiens dienst Elisa stond, zich uitbreidt over uw kind of kinderen. Want die jongen – ik weet niet hoe oud hij is geworden – is toch eens weer gestorven. Doch als de Levensvorst, Hij Die de Opstanding en het Leven is, Zich uitbreidt over een mens of over een kind dan wijkt de geestelijke dood, dan is er leven tot in alle eeuwigheid.

Ouders, zeg het nu zelf eens: wat is er rijker óf dat het lichaam van uw kind voor ramp bewaard wordt óf de ziel van uw kind? Ik denk dat het laatste het meest rijk is. Nu – dan moet het toch uw gebed zijn, en haast u dan zoals de Sunamietische vrouw zich haastte, om tot de Levensvorst te gaan, opdat Hij Zich uitbreide over uw kind of kinderen.

P. van Zonneveld

BOEKBESPREKINGEN

Wie is wijs? Dagboek voor jongeren 15+ gebaseerd op de Spreuken van Salomo, Uitgeverij Frits Hardeman, Ede, 378 blz., € 17,50. Twaalf hervormd Gereformeerde predikanten en kandidaten werkten mee aan dit dagboek. Dit zijn: G.A. van Ginkel, P.C.H. Kleinbloesem, A. de Groot, K.J. Kaptein, J. Lohuis, J.C. den Ouden, M.C. Schreur, A. Simons, A.C. Baan, A. Snoek, P.J. Teeuw en J.N. Zuiderduijn. In het Bijbelboek Spreuken ligt een grote schat aan wijsheid voor het geestelijke leven, voor de omgang met elkaar en voor het staan in de maatschappij. Het dagboek is bedoeld voor jongeren vanaf ongeveer 15 jaar. Bij elke dag is een Schriftgedeelte aangegeven. Het is de wens van de schrijvers dat jongeren de ware wijsheid zullen zoeken en vinden in de Heere.

Dagboek door M. Quist, Op reis met Paulus, € 12,70, Uitgeverij Den Hertog, Houten.

Het is bestemd voor kinderen vanaf elf jaar. Het dagboek gaat over het leven, de reizen en de brieven van Paulus. Om een indruk te geven van de inhoud geven wij een paar citaten. In het stukje van 6 januari lezen we: "Saulus vraagt: 'Wat wilt U dat ik doen zal?' Dat gebeurt als God je bekeert. Dan gaat er een streep door je eigen wil en word je gehoorzaam aan de wil van God. Dat is het wonder van de nieuwe geboorte. Onder 18 februari lezen we over Lydia het volgende: "Onder het luisteren gebeurt er een wonder. De Heere opent haar hart door de kracht van de Heilige Geest. Dat is nu ook nodig om bekeerd te worden. Ons hart, dat door de zonde gesloten is, moet door de Heere geopend worden. Niet één keer, maar telkens weer." Onder 31 oktober lezen we over Paulus het volgende: "Paulus is de voornaamste van de zondaren. Zo heeft Paulus zichzelf leren kennen bij het licht van de Heilige Geest. Hij was niet alleen de voornaamste zondaar in het verleden toen hij de christenen vervolgde, hij schrijft dat het nog zo is. Zo klein denkt Paulus van zichzelf... Omdat Paulus zich heeft leren kennen als de voornaamste zondaar, hoeft niemand te denken dat hij of zij niet zalig kan worden.. Paulus schrijft: als zalig worden voor mij mogelijk was, dan zeker wel voor anderen." Voor elke dag is een Schriftlezing en een Psalmvers opgenomen. Achterin staan meditaties voor bijzondere dagen. Het is niet het eerste dagboek van de auteur. Ook dit dagboek zal zijn weg wel weten te vinden.

A. Vogelaar- van Amersfoort, Over pelgrims en puriteinen, deel 6, vertellingen bij de kerkgeschiedenis, € 11,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten.

Ook dit deel is keurig uitgevoerd. Het gaat over de geschiedenis van de kerk in de 17e eeuw in Engeland, Schotland en Amerika. Bekende predikanten worden voor het voetlicht gehaald zoals John Bunyan, Samuel Rutherford en Alexander Peden. Ook lezen we over Michiel de Ruyter die door de Staten- Generaal van Holland naar Napels werd gestuurd om te onderhandelen over de vrijlating van de Hongaarse predikanten die door de Oostenrijkse keizer tot levenslang verblijf op de galeien veroordeeld

waren. We lezen ook over de zogenaamde Pilgrim Fathers die uit Engeland naar Leiden waren gevlucht en later naar Amerika zijn gegaan. Op boeiende wijze worden verhalen verteld die de kerkgeschiedenis van de 17e eeuw tot leven brengen. Rino Visser heeft bij ieder verhaal een mooie illustratie gemaakt. Aanbevolen.

Christien de Priester, Een licht zo groot, zo schoon. Zeventien programma's voor kerstfeestvieringen, 136 blz., € 9,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten.

Elk jaar zijn er kerstfeestvieringen. Uit de nu verschenen bundel kan geput worden om een programma samen te stellen voor de zondagsschool, voor de school of voor een vereniging. De bundel gaat uit van het bestuur van de Bond van Zondagsscholen van de Gereformeerde Gemeenten. Ruim twintig jaar verzorgde mevrouw Christien de Priester elk jaar een nieuw kerstprogramma voor bovengenoemde bond van Zondagsscholen. De bundel is een alleszins verantwoorde handreiking om de kerstgeschiedenis met de kinderen op de zondagsschool te overdenken. Moge de Heere de inhoud zegenen tot eer van Zijn Naam en tot heil van de kinderen.

Woorden van Matthew Henry, thema's uit het christelijke geloof, € 5,90, 64 blz., uitgave Den Hertog, Houten.

De volgende thema's komen in dit boekje aan de orde: Jezus Christus. Geloof en ongeloof. Godsvrucht en geveinsdheid. Gebed. Vreugde en droefheid. Gods handelen, beproevingen. Nederigheid en hoogmoed. De laatste dingen. Uit het onderdeel dat gaat over beproevingen willen we u twee kenmerkende citaten doorgeven van blz. 47: "Gods oog rust op onze ziel als we in moeilijkheden verkeren, om te zien of ze verootmoedigd is vanwege de zonde, onderworpen aan de wil van God en verbeterd door de beproeving. Als de ziel, wanneer zij onder de beproeving is neergeworpen, tot Hem opgeheven is in ware vroomheid, dan weet Hij het. Beproevingen worden gezonden om ons bij te sturen en ons op te wekken om God vroeg te zoeken. Maar velen die kreunen onder de zware verdrukkingen, denken nooit aan God, noch

merken Zijn hand op in hun moeilijkheden. Als ze dat deden, zouden ze hun moeiten geduldiger dragen en zouden ze er meer voordeel van hebben. Van de velen die beproefd en verdrukt worden, zijn er weinigen die het goede ontvangen dat de beproeving hun zou kunnen toebrengen. De beproeving zou hen tot God moeten uitdrijven, maar hoe zelden gebeurt dit ook daadwerkelijk." "De wereld is vol van zwaluwvrienden die in de winter vertrekken. Als u aan de verliezende kant komt, kijk er dan niet van op als u verlaten wordt; maar verzeker u van een Vriend in de hemel en neem tot Hem de toevlucht." Een mooi boekje om weg te geven.

Leven uit genade, Dagboek uit geschriften van Reformatoren, 380 blz., € 15,90, Uitgave Den Hertog, Houten.

We vinden dat dit dagboek een aanwinst is onder de vele dagboeken die op de markt zijn. Er is namelijk geput uit de geschriften van twaalf reformatoren: Theodorus Beza, Martin Bucer, Heinrich Bullinger, Johannes Calvijn, John Knox, Hugh Latimer, Maarten Luther, Benedetto van Mantua, Caspar Olevianus, Zacharias Ursinus, Hieronymus Zanchius en Huldrych Zwingli. Het leeuwendeel van de opgenomen stukjes is van de hand van Calvijn en Luther. Zes maanden zijn van hun hand. De andere zes maanden bevatten stukjes van de andere genoemde reformatoren. Achterin het dagboek een opgave van de bronnen waaruit is geput. Het dagboek zou nog aan waarde gewonnen hebben wanneer een korte levensschets van de onder ons minder bekende reformatoren was opgenomen. Het gebonden en keurig verzorgde dagboek is samengesteld door drs. J. Versloot.

A. Vogelaar- van Amersfoort, Van hervormers en martelaars, deel 4, vertellingen bij de kerkgeschiedenis, 107 blz., € 11,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten. In dit deel gaat het met name over de grote en bekende hervormers Luther en Calvijn. De hoofdlijnen van hun leven worden getekend. Ook wordt verteld over de eerste martelaar van de Hervorming in Nederland: Jan de Bakker, die de marteldood stierf in 1525. Rino Visser heeft ook dit deel van de vertellingen bij de kerkgeschiedenis mooi geïllustreerd. Ook dit boekje is boeiend

geschreven en het is de moeite waard om kennis van te nemen.

Gezin en mediagebruik, Redactie L.A. Kroon en J.H. Mauritz, Uitgave Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten, Postbus 79, 3340 AB Woerden, 48 blz., € 4,-.

De ondertitel luidt: 'Een handreiking voor ouders met het oog op mediagebruik in het gezin. In het voorwoord staat terecht: "De computer niet meer is weg te denken uit onze gezinnen, zoals ict niet meer is weg te denken uit onze samenleving. Het mobieltje, computerspelletjes, internet en dvd's, houden kinderen en jongeren bezig. In ieder gezin met opgroeiende kinderen klemmt de vraag: wat kan wel en wat kan niet? Is distantie een begaanbare weg? En hoe dan? Wie pasklare oplossingen zoekt in dit boekje, komt teleurgesteld uit. Maar het boekje biedt wel waardevolle informatie en stof tot meningsvorming aan ouders, ambtsdragers en jeugdleiders. Na het voorwoord volgen vier hoofdstukken: 1. Ontwikkelingen in medialand door L.A. Kroon.

2. De invloed van de media en de mediaopvoeding door A.M.P.C. van Hartingsveld-Moree.

3. Gewetensvorming en mediagebruik door J.H. Mauritz en J. Otte.

4. Computerspellen door L.A. Kroon. Tenslotte wordt literatuur opgegeven.

In hoofdstuk 1, dat handelt over ontwikkelingen in medialand, komt al veel aan de orde. Over een filter wat allerlei zonden buiten de deur houdt lezen we terecht op blz. 11 "Overigens, over een filter hoeft maar kort nagedacht te worden. Er is geen goede reden te bedenken om zonder filter gebruik te maken van internet. Je ondervindt als gebruiker nauwelijks beperkingen, en in vrijwel alle gevallen dat het filter informatie tegenhoudt, gaat het ook echt om zaken die niet door de beugel kunnen en die je dus kunt missen als kiespijn." Er worden ook concrete afspraken opgesomd: Gebruik internet alleen voor bepaalde doeleinden en alleen via een filter. Zoek doelgericht informatie en ga niet zomaar surfen, houd de historie van bezochte sites bij, spreek tijdslimieten af, zet de computer op een zichtbare plek, laat uw kind nooit een afspraak maken met iemand die het online heeft ontmoet. Er wordt gewaarschuwd tegen chatten (babbelen), de voorkeur wordt gegeven aan mailen.

Het advies wordt gegeven webcams niet te gebruiken (je kunt elkaar d.m.v. cameraatjes dan zien tijdens het chatten, mobiele telefoons komen ter sprake. Op zo'n telefoon kan internet zonder filter zitten. Ook dvd's komen aan de orde. Er dient een grens getrokken te worden tussen lering en vermaak. Dvd's dienen getoetst te worden aan de tien geboden.

In hoofdstuk 2 gaat het over de invloed van de media en de mediaopvoeding. Wat we via de media horen en zien, weerspiegelt de samenleving. Christelijke waarden en normen verdwijnen in rap tempo uit onze samenleving. Het gaat in de moderne media vooral over materialisme, genotzucht, geweld en seks. De mensen worden geïnfecteerd met onbijbelse meningen, een verkeerd levensgevoel of een verkeerde denkwijze: de dood is niet erg, seks en erotiek staan centraal, er is veel geweld, magie, toverij en waarzeggerij, kortom het moderne levensgevoel wordt aangetroffen. Door de media is een schijnwereld ontstaan. We lezen op blz. 22 "Samen met de mogelijkheid van het huren van video's, het bekijken van dvd's en internetsites is er sprake van een indringende beïnvloeding van jongeren en ouderen. De drempel tot de zonde wordt lager. Mediaopvoeding is noodzakelijk. Regels hiervoor worden gegeven op blz. 25 en 26. Daar vonden we ondermeer het volgende: "Let op veranderingen in het gedrag van uw kind, die aanwijzing kunnen zijn dat het kind op het verkeerde spoor zit."

Hoofdstuk 3 gaat over gewetensvorming en mediagebruik. De overdracht van normen en waarden door de opvoeders aan kinderen en jongeren vormt het geweten op weg naar de volwassenheid. Niet zozeer wat ouders zeggen, maar wel wat zij doen is belangrijk. Het is onjuist te klagen over het verval van onze dagen en ondertussen thuis video's bekijken waarin de voorzichtige overtreding van het zevende gebod wordt aangetroffen (denk bijvoorbeeld aan de Titanic en Lord of the Rings) blz. 32. Het gesprek is een goed opvoedingsmiddel.

Hoofdstuk 4 gaat over computerspellen. Vroeger werd er meer buiten gespeeld. Nu zit de jeugd meer achter computers. Er zijn spelen die *shooters* genoemd worden: daarin gaat het over het beschieten van tegenstanders. Er zijn ook *strategy games*: hier gaat het over oorlogvoering. Er is een

spel genaamd *Doom 3* dat zich afspeelt in 2145 op de planeet Mars. We lezen dan op blz. 42 "De gamer (speler) speelt de rol van een marinier, die hordes demonen, die door een wetenschappelijk experiment uit de hel zijn losgebroken, moet bestrijden. Zulke dingen kunnen volstrekt niet door de beugel. Er is op reformatische scholen vaak een levendige handel in illegale kopietjes van deze spellen. We lezen eveneens op blz. 42 dat een spel als 'Doom 3' het slechtste in de mens bovenhaalt. Op blz. 46 vinden we criteria voor het beoordelen van computerspellen. Wie te maken krijgt met zaken die beschreven staan in dit boekje bij de opvoeding of op vereniging of op de catechisatie doet er goed aan kennis te nemen van dit boekje dat in kort bestek veel geeft tot bezinning en standpuntbepaling.

Goede moed, dagkalender 2005, Uitgave Buijten & Schipperheijn Motief, Amsterdam, € 6,95. De volgende predikanten hebben eraan meegewerkt: J.G. Schenau, L.A. den Butter, W. Steenbergen, J.L. de Jong, G. van 't Spijker, W. van Sorge, P.D.J. Buijs, J. Oosterbroek, G. van de Groep, B. van Smeden, H. Korving en J.K.C. Kronenberg.

Ds. C. Harinck, Hemelse troost, Twaalf bijbelstudies over de bergrede, 56 blz., € 4,50, Uitgave Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten, Postbus 79, 3440 AB Woerden.

In 12 Bijbelstudies over het begin van de bergrede vinden we in kort bestek een verklaring van de zaligsprekingen. Ter kennisname willen wij u twee citaten doorgeven. De eerste, die in onze tijd, waarin we veel zogenaamd juichend christendom aantreffen, zeker wel ter harte genomen mag worden, gaat over zalige droefheid en treffen we aan op blz. 19: "Het leven van een christen bestaat dus niet alleen uit juichen en loven. Sommigen zijn die gedachte wel toegedaan. Zij menen dat een christen altijd vrolijk is. Van christelijk verdriet hebben zij nog nooit gehoord. Velen vinden dat dit geen specifiek kenmerk is van Gods genade. De vreugde en de opgetogenheid is bij hen het doorslaggevend kenmerk. Wie in extase zijn handen hemel heft om God te loven, is de ware christen en is gedoopt met de Heilige Geest. Was Ezra dan toch fout bezig toen hij bad en belijdenis deed van de ongerechtigheid, wenende en

zich voor Gods huis nederwerpende (Ezra 10:1)? Wat Paulus verkeerd toen hij schreef: ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods (Romeinen 7:24)? Was het totaal verkeerd om aan de christenen te Korinthe te schrijven dat er bij hen een gebrek aan droefheid was en hen te beschuldigen: en hebt niet veel meer leed gedragen (1 Korinthe 5:2)? Ik denk het niet.

Zelfmishagen is nodig. Ook onder de ware gelovigen is vaak een tekort aan deze droefheid. Er is niet genoeg smart over de zonde, niet genoeg droefheid over de onvolkomenheid van ons geloof en te weinig leed over een gebrekkige heiligmaking. Wij moesten meer bezitten van de christelijke boetvaardigheid.

Volgens Calvijn is die christen het meest gevorderd, die zich het meest mishaagt. Ambrosius zei voor niets anders geboren te zijn dan voor boetvaardigheid. David Brainerd schreef op 18 oktober 1740 in zijn dagboek: 'In mijn opstaan deze morgen werd mijn ziel bijzonder aangedaan en bewogen met een bittere droefheid over mijn uitzonderlijke zondigheid en onreinheid.' En de man, die men de heilige John Bradford noemde, ondertekende zijn brieven uit zijn gevangenis meestal met: 'De onwaardige, zondige en onreine John Bradford.' Gods kinderen blijven treuren over zichzelf." Op blz. 50 en 51 gaat het over vervolging om der gerechtigheid wil. We lezen daar het volgende: "Geen gemakkelijk leven. Er wordt ons niet zo'n gemakkelijk leven getekend. De Heere Jezus heeft niet alleen hier, maar steeds geleerd dat Zijn volgelingen op verachting, smaad en vervolging moesten rekenen. En Paulus schrijft aan Timotheüs: En ook allen die godzalig willen leven in Christus Jezus, die zullen vervolgd worden (2 Timotheüs 3:12). Het is geen erg aantrekkelijk leven, dat ons hier getekend wordt. De volgelingen van Jezus hebben het in de wereld niet gemakkelijk. De praktijk bevestigt het. Op je werk is men er spoedig bij om als je iets verkeerd doet te smaden op je geloof en christen-zijn. Op school word je al vlug een 'vrome' en 'schijnheilige' genoemd, als je niet mee kunt doen met allerlei smerige praat en wereldse feestjes. In de familie sta je dikwijls alleen en thuis wordt al vlug gezegd: daar ben jij zeker te vroom voor. Nu zeggen sommigen misschien: dit klopt niet. Ik ervaar dat helemaal niet zo. Ik kan juist prima

opschieten met mijn collega's die nooit de kerk bezoeken. Ik denk dat er dan inderdaad iets niet klopt. Er klopt waarschijnlijk een heleboel niet met ons volgen van Christus. Wanneer dat halfslachtig gebeurt en wij twee heren dienen, zal het niet op veel tegenstand stuiten. Maar wanneer wij echt proberen te leven zoals God dat in Zijn Woord van ons vraagt, zul je merken dat niet iedereen je dat in dank afneemt. Een leven overeenkomstig Gods Woord herinnert de mensen rondom ons te veel aan hun boosheid en dwaasheid."

Zie het verhaal, verhalen uit de Bijbel getekend, deel 4 De Ark van Noach, 32 blz. € 11,35, Uitgave De Banier, Utrecht.

Na de delen die gaan over de gelijkenis van het onkruid, de tocht door de Rode Zee en de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan is nu het vierde deel verschenen, bestemd voor kleine kinderen om aan hen de geschiedenis van Noach te vertellen. Ook de Bijbeltekst is in het boek

opgenomen. Dit keurig uitgevoerde boek met mooie illustraties kan niet alleen in gezinsverband, maar ook op de basisschool of op de zondagschool gebruikt worden.

Prof. W. van 't Spijker, Bij Calvijn in de leer, Een handleiding bij de Institutie, 213 blz., € 18,90, Uitgave Den Hertog, Houten.

Dit boek bevat een bundeling van vijftientig artikelen die geschreven werden voor de stichting 'In de Rechte Straat'. Deze artikelen handelen over de Institutie van Calvijn, het bekende leerboek dat een samenvatting biedt van zijn op vroomheid gerichte theologie. Er bleek vraag te zijn naar bundeling van deze artikelen, zodat zij nu verschenen zijn. Het boek is een goede introductie tot het werk en het denken van Calvijn. De citaten uit de Institutie zijn voor het grootste deel opnieuw vertaald uit het Latijn. De artikelen worden voorafgegaan door een korte levensschets van Calvijn. Om u een indruk te geven van de inhoud van het boek geven wij

de hoofdstukken weer: 1. Calvijn en zijn leerboek. 2. De man van één boek. 3. Strijd op drie fronten. 4. Hoofdsom van de ware wijsheid. 5. Theoloog van de Heilige Schrift. 6. God kennen, eren en dienen. 7. De mens in het licht van de voorzienigheid. 8. De mens als zondaar. 9. Het spoor van de wet. 10. Oud en nieuw verbond. 11. Christus als Middelaar. 12. De verzoening. 13. Het geloof. 14. De bekering. 15. Het christelijk leven. 16. Meditatie als levenshouding. 17. De rechtvaardiging. 18. De verkiezing. 19. Het gebed. 20. De kerk. 21. Ambt en opbouw van de gemeente. 22. De doop. 23. Het avondmaal. 24. De overheid. 25. Calvijn voor vandaag. Over de bekering lezen we op blz. 123: "De omschrijving die Calvijn geeft en die hij in een aantal paragrafen toelicht (III,3,5-8), wil recht doen aan de betekenis van het geloof, zonder welke geen waarachtig berouw of bekering mogelijk is. Poenitentia omvat de gehele bekering tot God. 'Het is een ware ommekeer van ons leven naar God. Zij vloeit voort uit een oprechte en ernstige vrees voor God. En zij bestaat in de doding van ons vlees en van de oude mens, en in een levendmaking van de Geest.' Mensen die in hun eigen begeerten leefden, beginnen het Woord van God te gehoorzamen." Vervolgens noemt Calvijn drie kenmerken van de bekering: ten eerste een radicale ommekeer, ten tweede de vreze des Heeren en ten derde het doden van het vlees en de levendmaking van de Geest. Tenslotte willen wij u een citaat doorgeven wat we lezen op blz. 137 in het hoofdstuk dat handelt over meditatie als levenshouding: "Opmerkelijk binnen dit geheel is Calvijns waardering van het leven hier, in vergelijking met het leven dat komt. Een christenmens beschouwt het leven als 'een wachtpost, waarop de Heere ons geplaatst heeft, en waar wij zo lang moeten blijven, totdat Hij ons wegroept.' Voor Calvijn behoort het tot de taak van de christen om op die wachtpost trouw te blijven staan en te denken aan hetgeen komt. Midden in dit leven zijn wij door de dood omgeven. Maar dit verschrikt de gelovige niet. Dat menigeen in de gemeente met angst voor het sterven is vervuld, is begrijpelijk vanwege het natuurlijk besef dat beeft voor de ontbinding. Maar 'in het licht van de vroomheid' is het niet te tolereren dat een christen hart de grotere vertroosting van

STICHTING
Bonisa
ZENDING

Secretariaat:
Bonisa Zending
Grachtweg 20
2161 HN Lisse
Tel. 0252-41 82 69

Project

Steun een evangelist

"... en aan armen wordt het Evangelie verkondigd." Met uw steun komt een Chinese evangelist op plaatsen waar anderen niet kunnen komen om daar aan armen een rijk Evangelie te verkondigen.

Uw DECEMBER GIFT... onze dank!

Postbank 31.555.32

o.v.v. project: evangelist

een eeuwig leven in heerlijkheid uit het oog verliest: 'Als wij bedenken, dat wij door de dood uit de ballingschap teruggeroepen worden naar ons hemelse vaderland, zullen wij dan geen troost verkrijgen?' (III,9,5)." In kort bestek komt veel aan de orde.

Moge dit boek er toe leiden de Institutie van Calvijn te lezen en te bestuderen. Daar liggen veel schatten in opgesloten ook voor vandaag.

Dr. John H. Gerstner, Als het goede slechte mensen treft, 31 blz., Uitgave De Banier, Utrecht.

Meestal wordt de zaak anders gesteld. Dan stelt men zich de vraag hoe het komt dat het kwaad goede mensen treft. In dit boek wordt de vraag echter omgekeerd. De vraag wordt onder ogen gezien hoe het mogelijk is dat slechte mensen, zoals wij allen van nature zijn, nog zoveel goede dingen mogen ontvangen. Het moet ons in het geheel niet verbazen dat er zoveel kwaad en lijden in de wereld is. Het spreekt eigenlijk vanzelf dat zondige mensen door veel kwaad getroffen worden. We zien echter vaak dat er nog heel veel goeds aan slechte mensen wordt gegeven. Dat is een bewijs van Gods grote lankmoedigheid en taai geduld met zondige, slechte, ondankbare mensen. Het kleine boekje is zeker het lezen waard. De volgen zaken komen aan de orde: Lijden is niet het eigenlijke probleem. Het ware probleem is vreugde. Waarom lijden niet het echte probleem is. Waarom lijden de rechtvaardigen? Waarom staat God het genieten toe? Waar genade en rechtvaardigheid elkaar ontmoeten. Voor altijd echt genieten. We willen u een citaat geven dat we aantreffen op blz. 17, 18 en 19: "Als er geen lijden voorkwam in deze wereld zou er een echt probleem zijn. Er is echter wel degelijk lijden en we weten dat deze zondige wereld dat ook verdient. Het lijden in deze tegenwoordige tijd is niet eens voldoende vergelding voor dat wat we verkeerd doen, dus we kunnen ons afvragen: waarom zo weinig lijden? Waarom genieten we zoveel? Waarom kunnen we sowieso genieten? Dit is het eigenlijke probleem. Waarom kunnen wij op deze aarde genieten? Het lijden veroorzaakt geen probleem, maar wereldwijd is er het probleem van het genot. Als God in de hemel woont en alles zou op de wereld goed gaan, dan leefden we in een paradijs. Omdat God wel in de hemel woont, maar op aarde niet alles goed gaat, rijst de vraag: waarom wordt er zo weinig gestraft? God is een wezen van oneindige heerlijkheid, Zonde tegen Hem is zonde van ongekende afmetingen. Volgens ons is zonde gewoon zonde. Maar zonde is niet zomaar zonde. De ene zonde verschilt enorm van de andere. Ze behoren dan misschien tot dezelfde soort, maar de hevigheid van de zonde maakt dat er verschil is. Een voorbeeld: twee jongens krijgen ruzie

Winterhulp Oost-Europa

Met een
lege maag
bij een
koude
kachel

De armoede in Oost-Europa is groot. Honger en kou bedreigen duizenden arme gezinnen, ouderen en alleenstaanden in Bulgarije, Moldavië, Oekraïne, Roemenië, Servië en Wit-Rusland. Kom Over En Help geeft winterhulp via de kerken. De hulp bestaat uit geld voor verwarming, voedsel, kleding, medicijnen en christelijke lectuur.

Help mee! Voor € 10,- vult u de boodschappentas van een arm gezin of oudere in Oost-Europa. Met vijf tassen (€ 50,-) helpt u hen de hele winter door!

Gebruik het formulier op www.winterhulp.nl of maak uw gift over op giro 35 35 181 o.v.v. winterhulp.

Onze winterhulp is afgestemd met Stichting Hulp Oost Europa, zodat er geen overlap in de hulpverlening is.

**Stichting
Kom Over En Help**

Postbus 138 • 3860 AC Nijkerk • Tel.: (033) 246 32 08 • E-mail: info@koeh.nl
www.koeh.nl • Postbank: 35 35 181 • Rabo: 16.10.04.555

Laat ze niet in de kou staan!

Wonen in een bushokje...

Dirk, 57 jaar, woonde maandenlang in een bushokje in Ede, omdat de wachttijd voor een éénkamerflat twee jaar is en hij geen urgentiegeval was...

Ontmoeting gaat daarom een project opstarten in de Gelderse Vallei.

Zonder uw hulp kunnen wij mensen als Dirk niet helpen! Maak daarom uw gift over op ons bank- of gironummer!
Alvast hartelijk dank!

Ontmoeting biedt,
op basis van christelijke
naastenliefde,
professionele hulp
aan dak- en thuislozen,
uitgaande van de
behoeften en mogelijk-
heden van de cliënt

Centraal Bureau
Postbus 263
3990 GB Houten
info@ontmoeting.org
www.ontmoeting.org
Postbank 2600356
Rabobank 3876.69.140

en de ene krijgt meer slaag dan de ander. Veronderstel nu dat hij het verdiend had, dat hij iets gedaan had waarvoor hij een pak rammel verdient. Niemand maakt zich hier erg druk om, als hij er tenminste niets aan overhoudt. Gewoon twee jochies die lopen te ruziën. Stel nu dat dezelfde jongen zijn moeder net zo'n pak slaag gaf als zijn vriend. Wie zou durven zeggen dat dit dezelfde zonde is? Het slaan op zich is hetzelfde, maar de impact van die daad is veel groter. Waarom? Omdat die twee jongens

gelijken zijn. Zijn moeder staat echter veel dichterbij hen. Zij is ook een veel belangrijker persoon dan haar zoon, omdat hij uit haar voortkomt en door haar beschermd wordt. Voor hem ligt er het goddelijke bevel om zijn moeder te eren en gehoorzamen. Hij dankt alles aan haar, ook zijn leven. Ongehoorzaam zijn aan haar zou al een behoorlijke overtreding zijn, maar haar slaan zou verschrikkelijk zijn, omdat ze zijn moeder is. Ik zou zelfs willen opmerken dat het respectloos antwoorden van de jongen, zonder

dat hij zijn moeder slaat, erger is dan wanneer hij zijn buurjongen een pak slaag geeft....Nog een voorbeeld: een man doodt een vriend. Dat is verschrikkelijk. Maar dan valt hij een weerloze, oude vrouw aan en doodt haar, een vrouw die hij al zijn hele leven goed kent. Zou iemand durven beweren dat dit eenzelfde misdaad is? Het is ook moord. Beide personen zijn dood, maar aan de ene persoon had hij veel te danken. Een schending van zo'n verbintenis maakt dus de ene misdaad gruwelijker dan de andere. God is absoluut niet te vergelijken met een van Zijn schepselen. In feite zijn al onze overtredingen tegenover onze medemensen alleen zonde, omdat God deze dingen heeft verboden. 'Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd', riep David uit, nadat hij overspel had gepleegd en een moord had begaan.....Als wij gradaties zien in de misdaden tegenover mensen dan is het ook duidelijk dat verschil tussen een misdaad tegenover een mens en een misdaad tegenover God oneindig groot is. Deze misdaad verdient ook een veel zwaardere straf."

Najaarsactie SEZ

Actiedoelen:

Aanpassing kerk Mataró, Spanje
Lectuur + verzendkosten Cuba (restant)

Betaalt u mee?

Giro 95200

Bank 3019.57.363

t.n.v. SEZ te
Streefkerk

Spaanse Evangelische Zending

Misión Evangélica Holandesa para España

SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam
tel. en fax 0184 - 61 16 07 b.g.g. 0184 - 61 55 43
E-mail: SEZ@klikSAFE.nl

De bestuursleden van de SEZ behoren tot de Prot. Kerk in Ned. (herv.), de Herst. Herv. Kerk, de Chr. Geref. Kerken, de Geref. Gemeenten, de Geref. Gemeenten in Ned. en de Oud Geref. Gemeenten.

Nieuw project!

Stichting China is gestart met vertaling van de Commentaren van Calvijn

Een noodzakelijk project!

De Chinese huisgemeenten nu ook in de voetsporen van Calvijn, laat de Muur geen belemmering zijn

Steun de vervolgte kerk in China en maak een gift over op

GIRO 320666

info/secretariaat:
Postbus 1150 3900 BD Veenendaal
tel: 0318-510320
email: info@stichtingchina.nl
giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl